

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 350/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. H. M., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 26 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Okresného riaditeľstva Policajného zboru B., Úradu justičnej a kriminálnej polície Policajného zboru, oddelenia skráteneho vyšetovania – východ sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 z 15. apríla 2010 a 18. júna 2010, uznesením Okresnej prokuratúry B. č. k. 1 Pv 141/10-21 z 1. júla 2010 a znaleckým posudkom č. 26 z 15. júna 2010 vypracovaným v rámci veci vedenej Okresným riaditeľstvom Policajného zboru B., Úradom justičnej a kriminálnej polície Policajného zboru, oddelenia skráteneho vyšetovania – východ pod sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. H. M. o d m i e t a ako neprípustnú.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. augusta doručená sťažnosť Mgr. H. M., B. (ďalej len „sťažovateľka“). Z obsahu sťažnosti možno vyvodit', že sťažovateľka ňou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 26 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uzneseniami Okresného riaditeľstva Policajného zboru B., Úradu justičnej a kriminálnej polície Policajného zboru, oddelenia skráteného vyšetřovania – východ (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 z 15. apríla 2010 a 18. júna 2010 (ďalej aj „namietané uznesenia okresného riaditeľstva“), uznesením Okresnej prokuratúry B. (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 1 Pv 141/10-21 z 1. júla 2010 (ďalej aj „namietané uznesenie okresnej prokuratúry“) a znaleckým posudkom č. 26 z 15. júna 2010 vypracovaným v rámci veci vedenej okresným riaditeľstvom pod sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 (ďalej aj „znalecký posudok“).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľka 18. decembra 2009 podala na okresnej prokuratúre podnet – trestné oznámenie na neznámeho páchatel'a, pracovníka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny B., ktorý v úradných evidenciách uchádzačov o zamestnanie neuvádzal jej najvyššie dosiahnuté vzdelanie a označoval ju ako osobu so zdravotným postihnutím.

Okresné riaditeľstvo uznesením sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 zo 6. februára 2010 podnet sťažovateľky odmietlo. Proti označenému uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, o ktorej rozhodla okresná prokuratúra uznesením z 25. februára 2010 tak, že sťažnosťou napadnuté uznesenie zrušila a uložila okresnému riaditeľstvu, aby vo veci znovu konalo a rozhodlo. Na tomto základe okresné riaditeľstvo uznesením sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 z 10. marca 2010 začalo podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku trestné stíhanie vo veci prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona, „ktorého sa mal dopustiť neznámy páchatel', pracovník Úradu práce,

sociálnych vecí a rodiny B. tým, že od dňa 1. 2. 1992 vo svojich úradných evidenciách uchádzačov o zamestnanie neuvádza najvyššie dosiahnuté vzdelanie Mgr. H. M., bytom B. a túto mal tiež bezdôvodne zaradiť do kategórie uchádzača o zamestnanie so zdravotným postihnutím na základe čoho jej tak znemožnil získať zamestnanie na úrovni dosiahnutej kvalifikácie a skutočného zdravotného stavu čím mal tak o menovanej oznámiť nepravdivé údaje, ktoré boli spôsobilé značnou mierou ohroziť jej vážnosť u spoluobčanov, poškodiť ju v zamestnaní, narušiť jej rodinné vzťahy, alebo spôsobiť jej inú vážnu ujmu...“.

V predmetnej veci boli uznesením okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 z 15. apríla 2010 do konania pribratí znalci z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie a psychológie, s poukazom „*na existujúce závažné pochybnosti, či nie je u svedkyne (sťažovateľky, pozn.), ktorej výpoveď je pre rozhodnutie obzvlášť dôležitá podstatne znížená schopnosť správne vnímať a vypovedať...“* (príkaz na vyšetrenie duševného stavu sťažovateľky sp. zn. 0 Tp 50/2010 zo 6. apríla 2010 vydal sudca pre prípravné konanie Okresného súdu Banská Bystrica, pozn.).

Sťažovateľka sa podrobila vyšetreniu duševného stavu 17. mája 2010 a v tejto súvislosti uvádza, že ho „*považujem za znovu poníženie štátom, ja som potrebovala veci riešiť a nie odkladať ako nedôvodné, neopodstatnené – dokonca napadnutie mojej osoby...“*.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka cituje relevantnú časť z predmetného znaleckého posudku, v ktorej sa uvádza: „*Do predmetného spisového materiálu boli zabezpečené aj ostatné písomné a listinné dokumenty ako aj znalecký posudok č. 26/2010 vypracovaný MUDr. J. V., MUDr. L. N. a Mgr. O. D., znalcami z odboru zdravotníctva, v ktorého záveroch je okrem iného uvedené, že u svedkyne Mgr. H. M. je konštatovaná prítomnosť duševného ochorenia v pravom slova zmysle – trvalej poruchy s bludmi na báze paranoického vývoja s chronickým, priebehom a svedkyňa uvedenou poruchou trpí v súčasnosti a vzhľadom na charakter poruchy ňou trpela aj v minulosti pričom dôsledky uvedenej poruchy sa na jej správaní prejavujú najmä na jej neprístupnosťou korektívnej skúsenosti, neodkloniteľnosťou bludného systému a kveruláčnými aktivitami. U svedkyne sú*

tiež ďalej prítomné známky chronicity psychotického ochorenia, zvýraznená je tendencia k nadmernému zovšeobecňovaniu, znížená konvenčnosť myslenia. Prítomné sú konfabulácie, magické prvky v myslení, symbolizmy, ukazovatele paranoidity. Jej osobnosť sa na škále extroverzie – introverzie pohybuje v pásme priemeru, jej emotivita je nevyvážená, prítomné je zvýšené intrapsychické napätie, frustračná tolerancia je znížená a riziko neadekvátneho správania sa v záťažových situáciách je zvýšené. Schopnosti svedkyne Mgr. H. M. správne vnímať sledované a prežité udalosti, tieto si zapamätať a reprodukovať sú znížená vplyvom dlhodobého prebiehajúceho psychotického ochorenia so znakmi chronicity a okrem bludného systému (presvedčenia, že sa jej krivdí a ubližuje) jej schopnosť posudzovať ostatné skutočnosti jej života môžu byť zachované.“

Dňa 23. júna 2010 bolo sťažovateľke doručené uznesenie okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 z 18. júna 2010, ktorým bolo zastavené trestné stíhanie začaté uznesením okresného riaditeľstva z 10. marca 2010 pre podozrenie zo spáchania trestného činu ohovárania podľa § 373 ods. 1 Trestného zákona „... pretože nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci“.

Sťažovateľka podala proti označenému uzneseniu okresného riaditeľstva sťažnosť, o ktorej rozhodla okresná prokuratúra uznesením č. k. 1 Pv 141/10-21 z 1. júla 2010 tak, že ju zamietla. V odôvodnení tohto uznesenia okresná prokuratúra okrem iného uvádza, že „... rozhodnutie policajta postupom podľa § 215 ods. 1 písm. b) Tr. por. je zákonné, dôvodné a správne. V danej trestnej veci neboli zistené skutočnosti, ktoré by nasvedčovali, že došlo k spáchaniu prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1 Tr. zák., resp. iného trestného činu, ktorého znaky sú uvedeného v osobitnej časti Trestného zákona a teda nebol odôvodnený iný procesný postup. Policajt PZ dostatočne odôvodnil svoj postup, pričom sa v plnom rozsahu s jeho rozhodnutím stotožňujem. Z vyšetrovacieho spisu tiež vyplýva, že znalecký posudok zo dňa 15. 6. 2010, vypracovaný MUDr. J. V., MUDr. L. N. a Mgr. O. D. bol vyhotovený zákonným spôsobom, pričom aj jeho vypracovaniu predchádzal zákonný postup.“

Sťažovateľka nesúhlasí so závermi uvedenými v namietaných uzneseniach okresného riaditeľstva a v namietanom uznesení okresnej prokuratúry ani so závermi uvedenými v znaleckom posudku, a preto žiada, aby ústavný súd rozhodol o jej sťažnosti nálezom, v ktorom vysloví, že:

„1. UZNESENIE - ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010, zo dňa 15.4. 2010 (o pribratí znalcov z odboru zdravotníctvo, odvetvie psychiatria a psychológia, pozn.)... bolo zavádzajúce, pretože nešlo o vyšetrenie duševného zdravotného stavu svedkyne v konaní, a konanie vo veci, no možnosť ako uskutočniť vyšetrenie...

2. Policajný orgán i prokurátor pochybil, keď neinformoval sťažovateľku o výsledkoch ZNALECKÉHO POSUDKU, výpovedi JUDr. J. B. A neinformoval ju o možnosti KONTROLNÉHO ZNALECKÉHO POSUDKU, ak skutočne išlo o konanie vo veci a taktiež i namietania znalcov.

3. V znaleckom posudku sa nachádzajú nové zistenia, ktoré vyjadrujú, že HYPOTÉZY sú nepravdivé z roku 1987 a slúžili na ohováranie sťažovateľky, nové šetrenie.

4. Pokyn na nové šetrenie vo veci a možnosť KONTROLNÉHO ZNALECKÉHO POSUDKU, preverenie nových skutočností v znaleckom posudku a vyvodenie opatrení.

5. Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške... EUR.“

Súčasťou sťažnosti je aj žiadosť sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Zo záhlavia sťažnosti, ako aj návrhu na rozhodnutie (petitu) možno vyvodiť, že sťažovateľka namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 26 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy uzneseniami okresného riaditeľstva sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 z 15. apríla 2010 a 18. júna 2010, uznesením okresnej č. k. 1 Pv 141/10-21 z 1. júla 2010 a znaleckým posudkom č. 26 z 15. júna 2010 vypracovaným v rámci veci vedenej okresným riaditeľstvom pod sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania. V danom prípade preto mohol ústavný súd sťažnosť predbežne prerokovať len v rozsahu namietaného porušenia sťažovateľkou označených základných práv namietanými uzneseniami okresného riaditeľstva, namietaným uznesením okresnej prokuratúry a znaleckým posudkom.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy možno vyvodiť, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv, je založená na princípe subsidiarity.

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04).

Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa § 34 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet v tej istej veci vybaví nadriadený prokurátor uvedený v odseku 1 len vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné na posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 35 ods. 3 zákona o prokuratúre ak prokurátor zistí, že podnet je dôvodný, vykoná opatrenia na odstránenie porušenia zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

Z citovaných ustanovení zákona o prokuratúre vyplýva, že proti namietaným uzneseniam okresného riaditeľstva, namietanému uzneseniu okresnej prokuratúry, ako aj znaleckému posudku, ktorý bol vypracovaný v rámci konania vedeného okresným riaditeľstvom pod sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010, a teda slúžil ako jeden z podkladov na vydanie namietaného uznesenia okresného riaditeľstva z 18. júna 2010, mohla podať sťažovateľka podnet, ako aj opakovaný podnet nadriadeným orgánom prokuratúry, ktoré mali (majú) povinnosť sa nimi zaoberať a zákonom ustanoveným postupom o nich rozhodnúť. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej považuje podnet, ako aj opakovaný podnet podľa zákona o prokuratúre za právne prostriedky, ktoré zákon sťažovateľom účinne poskytuje na ochranu

ich základných práv alebo slobôd, a to aj vo vzťahu k tým právam, ktorých porušenie sťažovateľka namieta touto sťažnosťou (pozri napr. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05, IV. ÚS 28/2010 atď.).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatoval, že sťažovateľka mala proti namietaným uzneseniam okresného riaditeľstva, namietanému uzneseniu okresnej prokuratúry, ako aj znaleckému posudku vypracovanému v rámci konania vedeného okresným riaditeľstvom pod sp. zn. ČVS: ORP-185/2-OSV-BB-2010 účinné právne prostriedky nápravy na ochranu ňou označených základných práv vyplývajúce zo zákona o prokuratúre (podnet a opakovaný podnet), a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa s ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2010